

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi peruskoululain 13 §:n ja lukiolain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan peruskoululakiin ja lukiolakiin lisättäväksi säännökset, jotka sallisivat kunnan koulutoimen johtosäännöllä siirtää koulujen johtokuntien jäsenten valinnan kunnanvaltuustolta koululautakunnalle. Uudistus koskisi myös iltalukioita. Ehdotetuilla muutoksilla pyrittäisiin hallinnon yksinkertaistamiseen erityisesti suurissa kunnissa, joissa johtokuntien jäsenten lukuisat valinnat lisäävät valtuustojen ja kunnan muiden toimielinten työtä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan heti niiden antamisen jälkeen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Peruskoululain (476/83) mukaan peruskoulussa on johtokunta. Kunnan koulutoimen johtosäännössä voidaan määrätä, että kahdella tai useammalla peruskoululla on yhteinen johtokunta. Johtokunnassa on seitsemän jäsentä. Jäsenistä yksi on valittava koulun opettajista ja yksi muusta henkilökunnasta. Koulussa, jossa on peruskoulun yläasteen oppilaita, on johtokunnassa kuitenkin yhdeksän jäsentä, joista kaksi on yläasteen oppilaita. Toimintaansa aloittavan tai päättävän koulun johtokuntaan voidaan valita edellä todetusta poiketen vain viisi jäsentä. Oppilaista valittavilla jäsenillä on johtokunnan kokouksissa puhevalta, mutta ei äänioikeutta. Muista kuin mainituista jäsenistä vähintään kolme tulee valita oppilaiden huoltajien keskuudesta. Johtokunnan jäsenille valitaan henkilökohtaiset varajäsenet.

Peruskoulun johtokunnan kuten muutkin kunnalliset johtokunnat valitsee kunnanvaltuusto. Oppilasjäsenet ja näiden varajäsenet

valitsee kuitenkin oppilaskunta. Johtokunnasta ja sen jäsenistä on, jollei peruskoululaissa tai -asetuksessa (718/84) toisin säädetä, muilta osin voimassa, mitä kunnallislaissa (953/76) on lautakunnasta ja sen jäsenestä säädetty.

Lukiolaki (477/83) sisältää peruskoululakia vastaavat säännökset johtokunnasta. Lukion johtokunnassa on kuitenkin aina myös oppilasjäsenet. Jos lukiossa on iltalinja, johtokunnan jäsenmäärä on 11. Peruskoulusäännöksistä poiketen kunnanvaltuusto valitsee myös oppilasjäsenet ja näiden varajäsenet. Oppilasjäsenillä on johtokunnassa myös äänioikeus.

Italukiolain (478/83) mukaan iltalukion johtokunnasta on soveltuvin osin voimassa, mitä lukiolaissa on säädetty. Johtokunnan jäsenistä ja varajäsenistä ei kenenkään tarvitse kuitenkaan olla oppilaiden vanhempia.

Johtokunnat valitaan kunnanvaltuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi eli neljäksi vuodeksi. Oppilasjäsenet valitaan kuitenkin luvuvuodeksi kerrallaan. Johtokuntien jäsenten vaalikelpoisuuden menettämisestä on koululainsäädännössä erityissäännöksiä. Jos opettajista tai muusta henkilökunnasta valittu jäsen

tai varajäsen ei enää ole koulun palveluksessa taikka oppilaiden valitsema jäsen tai varajäsen koulun oppilaana, on hänen tilalleen valittava uusi jäsen tai varajäsen. Oppilaiden huoltajien osalta on katsottu riittäväksi, että he ovat lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/83) mukaisia oppilaan huoltajia valintahetkellään.

Johtokuntien jäsenten lukuisuuden ja kunnallista poikkeavan erityisen vaalikelpoisuuden takia johtokuntien jäsenten ja varajäsenten valintaa koskevia asioita tulee lukuisasti kunnanvaltuustojen käsiteltäviksi erityisesti suurissa kunnissa. Esimerkiksi Helsingin kaupungissa on kuluvalle valtuustokaudella 127 koulujen johtokuntaa, joissa on jäseniä ja varajäseniä yhteensä noin 1 800. Näin suuren joukon ollessa kysymyksessä on selvää, että vaihtuvuus kesken toimikauden on runsasta ja johtokuntien jäsenten ja varajäsenten vaaleja on useasti esillä kunnanvaltuustossa. Lisäksi ennen kuin päätös uusien jäsenten valitsemisesta tehdään valtuustossa, on asia käsitelty koululautakunnassa ja kunnanhallituksessa. Johtokuntien jäsenten ja varajäsenten valinta raskauttaa näin ollen varsinkin suurten kuntien hallintoa. Kunnanvaltuutetut eivät varsinkaan suurissa kunnissa useinkaan edes tunne johtokuntiin ehdolla olevia henkilöitä.

Hallinnon yksinkertaistamiseksi ehdotetaan, että kunta voisi siirtää johtokuntien jäsenten ja varajäsenten valinnan kunnan koulutoimen johtosääntöön otettavalla määräyksellä koululautakunnan tehtäväksi. Kaksikielisessä kunnassa tehtävä kuuluisi lautakunnan osastolle sen mukaan, minkä kielinen asianomainen oppilaitos on. Johtosäännöstä päättää kunnanvaltuusto. Uudistus ei koskisi peruskoulun johtokuntaan valittavia oppilasjäseniä ja näiden varajäseniä, vaan päätöksen näiden valinnasta tekisi edelleen oppilaskunnan kokous. Uudistus ei koskisi myöskään kunnallislain 104 §:n 1 momentissa tarkoitettua kahden tai useamman kunnan yhteisen johtokunnan valintaa. Uudistus toteutettaisiin lisäämällä peruskoululain

13 §:ään ja lukiolain 6 §:ään uusi 4 momentti. Ilta-lukiolain 5 §:n perusteella uudistus koskisi myös iltalukioita.

Muutoksenhaku koululautakunnan tekemään päätökseen johtokunnan jäsenten ja varajäsenten valinnasta menisi ensiasteessa kunnallislain 63 §:n ja 141 §:n 2 momentin nojalla kunnanhallitukselle.

2. Tarkemmat säännökset

Lakeihin tehtävät lisäykset edellyttävät muutoksia peruskouluasetukseen (718/84) ja luki-asetukseen (719/84).

Peruskoulua korvaavan koulun ja yksityisen lukion johtokunnan asettaa koulun ylläpitäjä. Johtokunnassa ei tarvitse välttämättä olla oppilaiden huoltajien edustajaa. Peruskoulua korvaavasta koulusta ja yksityisestä lukiosta annetun asetuksen (720/84) mukaan yksityisellä koululla on vanhempainneuvosto, johon koulun sijaintikunnan kunnanvaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavaksi ajaksi etupäässä oppilaiden huoltajien keskuudesta viisi jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen. Edellä esitetyillä perusteilla on tarkoitus lainmuutosten yhteydessä myös muuttaa peruskoulua korvaavasta koulusta ja yksityisestä lukiosta annettua asetusta niin, että vanhempainneuvoston jäsenten valitseminen voidaan kunnan koulutoimen johtosääntöön otettavalla määräyksellä siirtää koululautakunnan tehtäväksi.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan saatettavaksi voimaan heti niiden antamisen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki
peruskoululain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun peruskoululain (476/83) 13 §:ään uusi näin kuuluva 4 momentti:

13 § — — — — — Oppilasjäseniä ja näiden varajäseniä sekä kahden tai useamman kunnan yhteistä johtokuntaa lukuunottamatta johtokunnan jäsenten	valinta voidaan johtosäännöllä siirtää koululautakunnan tehtäväksi. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 .
--	--

2.

Laki
lukiolain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83) 6 §:ään uusi näin kuuluva 4 momentti:

6 § — — — — — Johtokunnan jäsenten valinta voidaan johtosäännöllä siirtää koululautakunnan tehtäväksi.	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 .
---	--

Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Christoffer Taxell*

